

TREI ÎNTR-O GHENĂ

A fost de la început o poveste care risca să dezamăgească. Un bărbat de 62 de ani trăia în ghena unui bloc bucureștean, supraviețuia din mila locatarilor și-și umplea zilele asamblând colaje din fotografii decupate din reviste, creând pop-art involuntar. Într-o zi, l-a descoperit un galerist și i-a organizat un vernisaj, i-a făcut buletin și l-a mutat într-un apartament. Apoi, un regizor a făcut un documentar despre viața și arta bărbatului, făcându-l cunoscut și în străinătate. Dar n-au trăit toți fericiți până la adânci bătrâneți. Dimpotrivă.

DE ANI SANDU
ILUSTRĂȚII DE ANA BOTEZATU

a subsolul unui bloc din centrul Bucureștiului, într-o cameră strâmtă în care abia încap o canapea, un dulap mic și o chiuvetă, Ion Bârlădeanu îmi citește poezii dintr-un articol de revistă despre aventura lui de anul trecut de la Paris, unde a avut o expoziție și s-a întâlnit cu Angelina Jolie.

„«20 februarie 2010, în cartierul pe care parizienii îl numesc *premier ardesiment*, pe malul drept al Senei, un tânăr cu figura de puști», adică e vorba de neamțul, «și un bărbat vârstnic», eu, «cu pălărie plină de personalitate, urcă într-o limuzină.»

Când zice „neamțul” se referă la Alexander Nanau, regizorul documentarului *Lumea văzută de Ion B.*, născut în România și emigrat în Germania în anii '90.

„Doamna Jolie? Ich Name Bârlădeanu...”

Îl întreb dacă într-adevăr așa s-a prezentat. „Aici a mai completat fata în ziar. E mai înflorită treaba. Dar e frumos, că sună frumos”. Continuă să citească: „...și sunt cel mai mare regizor din lume.” Fără să ridice ochii din revistă mărturisește că asta cu regizorul nu i-a zis-o Angelinei, ci fetei care l-a intervievat.

Stăm unul lângă altul pe canapea și, din când în când, Bârlădeanu se ridică și se strecoară prin culoarul rămas între genunchii mei și perete pentru a căuta alte ziare și reviste pe care să mi le arate. Poartă o bluză cu mânecă lungă pe care a găsit-o la gunoi. Pe piept are imaginea Turnului Eiffel, sub care scrie multicolor „PARIS”. Are zgârieturi pe față, arată obosit și își freacă mereu ochii. Zice că îl dor și pățește așa când lucrează mult la colaje. Oftează des.

Povestea „regizorului de colaje” descoperit de un galerist în ghenă unui bloc a început la sfârșitul lui 2007 și s-a răspândit, poate ușor înflorită, la televizor și în paginile ziarelor și revistelor. Era povestea ideală: artistul-minune salvat din mizerie, după o viață la marginea societății, în care a fost pe rând tăietor de stof, docher, paznic, muncitor la Casa Poporului, gropar. Colajele, de care se apucase prin anii '70, aduceau pe aceeași pagină țărani, muzicanți, femei goale, milițieni și schelete. În multe apărea și figura lui Nicolae Ceaușescu.

Colajele n-aveau un motiv. Bârlădeanu decupa personaje și le lipea pe carton pur și simplu pentru că îi plăcea să facă asta. Pe cele mai multe le crease dinainte să ajungă la ghenă, deși a continuat și apoi să colecționeze geamantane cu decupaje. Că lucrările aveau valoare se vedea în atitudinea lui Dan Popescu, patronul galeriei H'art, cel

care îl descoperise pe Bârlădeanu. Când lua în mână un colaj, parcă se temea că, dacă-l scapă, se va sparge în mii de bucăți. Era, în viziunea lui Popescu, „o operă completă la cheie, Graalul oricărui galerist”, în total aproximativ 800 de colaje.

Promisiunea unei vieți noi nu i-a adus însă liniște lui Bârlădeanu. Traiul în preajma galeristului n-a fost perfect, dar și așteptările lui „nea Ion”, cum îi spun cunoscuții, s-au schimbat în timp. În preajma vernisajului a apărut în viața lui și Alexander Nanau, regizorul. Treptat, din băiatul care îl filma tot timpul cu „mitraliera” pe creatorul de colaje, acesta s-a transformat într-un al doilea binefăcător al lui Bârlădeanu. Apoi Bârlădeanu s-a certat cu Popescu și s-a mutat de la el, pentru ca peste câteva luni să se întoarcă la galerist, certându-se cu regizorul. Suișurile și coborâșurile relației dintre cei trei n-au scăpat de curiozitatea presei și au făcut din povestea de succes un scandal care a pus în umbră arta lui Bârlădeanu, curatoriatul lui Popescu și documentarul lui Nanau. A fost un scandal din care toată lumea a ieșit șifonată.

Astăzi, când vorbește cu jurnaliștii, Bârlădeanu îl atacă pe Nanau. De asta îmi citește despre el, să-mi arate că l-a vrăjit „mai rău ca când vrăjește un băiat în parc cu o fată”. „Mânca-l-ar necazurile. A vrut să mă șmecherească cu un nenorocit de avocat. La el vreau să-i faci un articol, nu mă interesează altceva.”

Când se referă la Nanau îl face „tâmpit”, „nenorocit”, „neonazist” sau „scârbă”. Aproape refuză să povestească de perioada când îl vorbea de bine pe regizor și-l făcea pe Popescu „jidan”.

Nici unul din galerist nu prea vrea să vorbească, deși între timp s-au împăcat. Bârlădeanu s-a mutat din nou în camera oferită inițial de Popescu, care-i servește și ca spațiu de depozitare pentru colecțiile de pălării, nasturi și vederi japoneze. Popescu i-a mai închiriat o cameră, cea în care ne aflăm; chiria e 100 de euro, dar galeristul nu-i cere niciun ban lui Bârlădeanu.

„De Popescu să scrieți numai de bine, să-i faceți o caracterizare frumoasă”, spune Bârlădeanu în timp ce-mi arată noile colaje, semnate și datate în 2010 și 2011, populate de figurile lui Traian Băsescu, Gigi Becali, Brad Pitt și Angelina Jolie.

Deși relația dintre artist, galerist și regizor se desfășoară astăzi în mare parte prin acuzații în presă, niciunul dintre protagoniști nu mi-a răspuns deschis la întrebări. Popescu și Nanau au ținut să-mi spună punctul lor de vedere mai întâi fără să fie citați. Abia după discuția preliminară (două, în cazul lui Popescu) au acceptat interviuri înregistrate. Bârlădeanu a fost ceva mai deschis, dar, pentru că mai scrisesem o dată despre el în perioada fără scandaluri, era oarecum convins că o să scriu „de bine”.

Bârlădeanu era povestea ideală: artistul-minune salvat din mizerie, după o viață la marginea societății, în care a fost pe rând tăietor de stof, docher, paznic, muncitor la Casa Poporului, gropar.

În mai 2008, la primul său vernisaj, Bârlădeanu avea 62 de ani și șansa unei vieți noi. Abia aștepta să le arate oamenilor colajele, să explice cum le-a făcut și ce-a vrut să spună cu ele. Dădea autografe pe bandă rulantă, cu atenția și minuțiozitatea unui miniaturist. Spunea că nu-l interesează câștigul de pe colaje și-i repeta lui Popescu că, după moarte, i le lasă pe toate lui.

O astfel de discuție apare și în documentarul *Lumea văzută de Ion B.*, la care Nanau începuse tot pe-atunci filmările. (Regizorul aflase de Bârlădeanu într-o vizită cu partenera lui la galeria prietenului lor Popescu.) „Toate lucrările îți rămâne matale”, îi spune Bârlădeanu lui Popescu în film. „Numai să mă scăpați [din ghenă].” Popescu, care până atunci se uitase atent la Bârlădeanu, își îndreaptă privirea în jos: „Păi, da, dar lasă că noi o să avem o relație artist-galerist normală”.

În toamnă, Bârlădeanu s-a mutat, fără chirie, în camera în care galeristul spunea că stătuse în studenție. Și-a adus și toate lucrurile strânse la ghenă și s-a apucat din nou să lucreze la colaje.

Regizorul a continuat să filmeze, urmărindu-l în prima vizită după ani buni la rudele din Vaslui, dar și în prima călătorie în străinătate cu colajele, la Târgul de artă con-

temporană din Basel. Nanau îi aducea des mâncare sau țigări și a început să-i fie și sfătuitor lui nea Ion.

Filmul a avut premiera la sfârșitul lui 2009. Bârlădeanu arăta bine într-o cămașă mov, pantaloni negri de stofă, geacă și pălărie tot neagră. Era nerăbdător. Lumea din sală a râs la multe din replicile sale din film: „Eu nu vreau să mor așa ca o găină. Dar aici [la ghenă], cât voi fi, o să fiu un bețiv, un nemernic, un nenorocit”; „Am șapte clase, două profesionale și e-un an repetent, un an patru luni armată și trei luni de închisoare. Și restul școala vieții. Astea-s toate studiile mele superioare.”.

„Vă mulțumesc că ați venit la filmul meu”, a spus Bârlădeanu după proiecție, când a urcat pe scenă, ușor emoționat, frământându-și pălăria. „Tot ce ați văzut aici este adevărat.” A continuat să vorbească, dar râsetele au început să pălească. Spectatorii nu știau cum să reacționeze văzând cât de tare încerca Bârlădeanu să le capteze atenția.

În februarie 2010, a ajuns să expună într-o galerie din centrul Parisului, deținută de Anne de Villepoix, „o doamnă foarte bine conectată”, cum o caracterizează Popescu. Vernisajul, organizat în colaborare cu Institutul Cultural Român, a fost cel mai important din cariera artistică a lui Bârlădeanu. Vizitatorii păreau interesați să cumpere colaje, printre ei fiind directorul Muzeului de Artă Modernă din Paris și colecționarul Antoine de Galbert, unul dintre moștenitorii grupului Carrefour și fondatorul unei importante fundații culturale.

Știrile de după Paris au vorbit însă mai puțin de vernisaj – unde, spune Popescu, s-au vândut doar câteva lucrări – și mult mai mult despre întâlnirea lui Bârlădeanu cu Angelina Jolie, intermediată de Nanau, invitat la Paris să proiecteze documentarul. Povestea lui Bârlădeanu călătorește pe atunci alături de arta lui, devenind un motor de promovare a acesteia. De fapt, arta și povestea au fost legate dintotdeauna. Gândindu-se că opera lui Bârlădeanu izvorăște din experiența lui de viață și e influențată de traiul la ghenă, galeristul a vândut de la început colajele la pachet cu povestea. Dacă astăzi spune despre documentarul lui Nanau că ar fi creat un mit că opera lui Bârlădeanu se vinde, în perioada vernisajului de la Paris, Popescu credea că redă destul de fidel istoria lui Bârlădeanu și că va ajuta la promovarea colajelor.

Într-o fotografie din Paris, poate ultima în care cei trei apar împreună, Popescu și Nanau stau alături, îmbrăcați amândoi cu pulover peste cămașă. Galeristul, cu mâinile în buzunare, privește în gol; regizorul, cu mâinile la spate, se uită drept în obiectiv. În dreapta, Bârlădeanu își aranjează gulerul de la cămașă, de parcă l-ar strânge prea tare.

Pe fondul unor neînțelegeri anterioare, momentul Angelina Jolie a fost punctul de ruptură între cei trei. Bârlădeanu devenise suspicios pe Popescu la începutul anului, când îl pusese să semneze niște contracte care-i păreau dubioase. Erau primele acte dintre ei, deși Bârlădeanu îi predase galeristului cele 800 de colaje inițiale și mai lucrase câteva sute după mutarea din ghenă. Pentru expoziția de la Paris, Popescu a avut însă nevoie de acte care să ateste că-l reprezintă pe Bârlădeanu.

Nedumirit, nea Ion s-a dus cu contractele la Nanau. Regizorul, convins că sunt în defavoarea lui Bârlădeanu, i-a cerut socoteală lui Popescu. „I-am zis în față că e foarte nasol ce face, ce l-a pus să semneze, i-am propus să se găsească un arbitru”, mi-a spus Nanau. „I-am zis foarte clar că dacă iese un scandal, îmi periclitează și mie tot filmul. Munca mea, tot filmul, se va sfârși într-o mare măgărie.”

Galeristului nu i-a picat bine intervenția lui Nanau, dar a fost de acord să apeleze la niște avocați. Cei doi avocați, dintr-un cerc de cunoștințe comun regizorului și galeristului, au semnat cu Bârlădeanu un contract de asistență juridică, lucrând pro bono, și au modificat contractele astfel încât să fie toți de acord.

Momentul Angelina i-a prins pe toți tensionați. Galeristul nu fusese invitat la întâlnire – nici nu era de acord cu ea, crezând că tabloidizează arta lui Bârlădeanu. Pentru nea Ion însă, a fost un mic moment de glorie. (Recunoaște și astăzi că Nanau a fost „deștept” când a pus la cale întâlnirea.) Avându-l pe Nanau traducător, a vorbit cu Angelina jumătate de oră despre filme, pictori și zvonuri despre viața cu Brad Pitt. „Doamnă scumpă, am auzit că dormiți într-un dormitor și Pitt în altul”, i-ar fi spus. „Nu-i adevărat”, ar fi răspuns Angelina zâmbind. „Presa asta scrie, dar pe noi ne amuză.”

Pentru că presa din țară a aflat de întâlnirea cu Angelina și a început să speculeze pe marginea ei, producătorul documentarului, HBO, a dat un comunicat în care confirma evenimentul. „Angelina Jolie și-a exprimat admirația sin-

ceră față de artist și dorința de a păstra legătura cu acesta”, scria în comunicat. Pe pagina de Facebook a lui Bârlădeanu, administrată la acea vreme de HBO, au apărut două fotografii cu nea Ion și Angelina, amândoi zâmbitori.

Știrea a fost preluată în toată lumea. Ziarele împrumutaseră deja pentru Bârlădeanu numele din film, „Ion B.”, prescurtare pe care Nanau spune că a folosit-o pentru a nu distra atenția străinilor cu numele complicat, dar și pentru a marca transformarea lui nea Ion în artist. Fotografiiile cu Angelina i-au asigurat lui Bârlădeanu celebritatea. Oamenii au început să-l oprească pe stradă mai des, mulți – cunoscuți și deopotrivă străini – îl întrebau ce câștigă de pe urma colajelor și îi spuneau că este folosit de galerist. Deși inițial nu voia să audă de telefon mobil, Bârlădeanu a constatat că acesta devenise o necesitate și a acceptat să-l folosească pe cel cumpărat de Nanau. Rudele care-l credeau mort au început brusc să-l caute și să aibă pretenții. Peste toate acestea au venit contractele și avocații, iar în martie 2010 Bârlădeanu a făcut ce ar fi făcut orice om copleșit: a fugit.

Alexander Nanau are 31 de ani, e înalt, brunet, cu voce autoritară, și a fost premiat anul trecut cu un Emmy pentru documentarul despre Bârlădeanu. Face naveta între București și Germania și acum lucrează la un documentar despre Ferentari. Am stat de vorbă în apartamentul său din București, în sufrageria dominată de afișul filmului *Lumea văzută de Ion B.* A participat la discuție și partenera lui Nanau, Antoaneta Opreș, care se ocupă de PR-ul filmului și care ne-a intermediat întâlnirea.

Când Bârlădeanu a fugit de la Popescu, Nanau tocmai începuse promovarea documentarului în străinătate. În paralel, a preluat rolul de binefăcător al lui Bârlădeanu. Regizorul povestește că l-a găsit la ghenă, beat „muci”. L-a și văzut cumpărându-și de la chioșc, cu euro rămași din Paris, sacoșe cu bere și țările. „Mi-a luat foarte mult timp să-l conving că totul o să fie bine, că acum avea și avocați. Zicea că nu se mai întoarce în beciul ăla, că nu vrea să fie dependent.” (Beciul în cauză e denumirea regizorului pentru cămăruța oferită de Popescu.)

Nanau era convins că Popescu câștigă o grămadă de bani de pe urma lui Bârlădeanu fără să-i dea partea cuvenită. Spera să-l convingă pe galerist, prin intermediul avocaților, să-l plătească suficient pe artist cât să trăiască din câștigurile muncii sale, nu din ciubucuri. Bârlădeanu primise bani și de la Nanau, pentru apariția în documentar. Nea Ion spune că ar fi luat 4.000 de lei, Nanau spune că suma e confidențială.

Până să-i găsească o locuință nouă, regizorul l-a luat pe Bârlădeanu la el acasă. „L-am spălat, l-am dezalcoolizat, după care l-am dus la Real să-și aleagă haine.” Bani pentru film i i-a pus pe un card, pe care Bârlădeanu îl numește „cardul meu cu neamțul”. „Am încercat să-i explic: «Tu ești om, nu ești maimuța cuiva». Asta a fost ideea mea, să-l fac

să înțeleagă că e independent”, spune Nanau. „Devenea om, s-a schimbat fața, avea culoare în obraji, era alt om.”

Au fost împreună la vizionări de apartamente și au găsit unul de două camere, aproape de parcul Cișmigiu, cu chirie de 300 de euro pe lună. „După un timp a fost foarte normal, avea ritmul lui, se plimba pe-acolo, stătea în parc”, spune Nanau. „Era foarte pozitiv, se tot ducea la avocați, avea încredere că se mișcă lucrurile.”

Nanau, deși nu-i era tot timpul în preajmă, se apropiase de nea Ion. El l-a încurajat să se întorcă la rude în satul natal Zăpodeni. „Decizia mea de a zice «Hai să te întorci în sat» n-a fost doar «Ne întoarcem că tre' să te filmez în sat», ci a fost o chestie emoțională și din partea mea, implicarea mea privată pentru a-l ajuta.” Tot Nanau a fost cel care i-a dat bani de buzunar artistului la Paris, cel cu care Bârlădeanu a făcut Revelionul 2009-2010 și cel pe care acesta l-a sunat în Germania când n-a mai fost mulțumit de colaborarea cu galeristul. O relație dincolo de atribuțiile unui documentarist.

„Am învățat că există o linie pentru un documentarist în care n-ai voie să te duci mai departe, fiindcă oamenii, dacă le dai un deget, îți iau toată mâna, mai ales când ai de-a face cu subiecte problematice”, mi-a spus Nanau. L-a deranjat că Bârlădeanu a dezvoltat pretenții de bani de pe urma filmului și se supăra că nu era invitat alături de regizorul la festivalurile internaționale. „Am încercat să-i explic: «Nea Ioane, tu în filmul ăsta ești personaj. Uită-te în orice colaj de-al tău și spune-mi, te rog, tu când faci un colaj cu Jean Paul Belmodo, dacă este al lui Belmodo sau al tău».”

Lucrurile s-au schimbat, crede Nanau, după ce nea Ion a întâlnit în vara anului trecut un vânzător de ziare, care ar fi fost închis în pușcărie o perioadă și s-ar fi apărat singur la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Regizorul spune că l-a găsit pe bărbatul acesta beat, dormind în patul lui Bârlădeanu din noua locuință. Bârlădeanu, care renunțase o perioadă la băutura, se reapucase și el de alcool. Încet-încet vânzătorul de ziare a început să sune de pe telefonul lui Bârlădeanu la Nanau, avocați și galerist, spunându-le că el îl va reprezenta în continuare pe nea Ion. (Bârlădeanu mi-a confirmat prietenia cu acest bărbat, dar spune că nu se mai văd.)

Povestea a luat o întorsătură și mai proastă la sfârșit de august 2010, când proprietarii apartamentului din Cișmigiu au hotărât să-l dea afară pe Bârlădeanu pentru că era mizerie în casă și mirosea a pipi. I-au dat un termen de câteva zile să se mute, timp în care Bârlădeanu spune că abia a apucat să-și strângă lucrurile. Le-a pus în saci și le-a scos pe hol cu mare teamă că o să-i ajungă la gunoi – motiv pentru care a fost cât pe ce să se sinucidă.

„Pa, vorbim peste 30 de ani”, zice că i-ar fi spus Nanau când a plecat de la apartament.

Regizorul nu-și amintește o astfel de conversație. Spune că ultima dată când a vorbit la telefon cu nea Ion, încercând să găsească o soluție, Bârlădeanu a răspuns că se întoarce la galerist: „Lasă, nea, că nu-mi trebuie un hangar de-ăla de avioane, știu eu că niciodată n-o să am bani să stau cu chirie, așa că mă mut înapoi.”

Am învățat că există o linie pentru un documentarist în care n-ai voie să te duci mai departe, fiindcă oamenii, dacă le dai un deget, îți iau toată mâna, mai ales când ai de-a face cu subiecte problematice. – Alexander Nanau

Carta dintre Bârlădeanu și Popescu a devenit publică în august 2010, după ce Mircea Toma a scris un articol în revista Kamikaze intitulat „Fiul unui fost ministru jupoae un fost boschetar: povestea fantastică a lui Ion Bârlădeanu”. Toma a scris că, prin contractele inițiale, Bârlădeanu ceda „integral și exclusiv” drepturile asupra lucrărilor estimate la 2.000 de euro bucata. Popescu, a scris Toma, „l-a jefuit pe cel pe care l-a lansat, imediat după ce a avut ce jefui”.

Revista intenționa să pornească o campanie prin care galeristul să învețe „să facă diferența dintre om și gunoi”. Toma nu l-a căutat însă și pe Popescu. „N-am apucat să vorbesc cu el, am greșit”, mi-a spus la telefon. „Când am văzut hârtiile semnate, am văzut negru în fața ochilor.”

Hârtiile în cauză sunt două contracte ale căror copii le-a primit de la Bârlădeanu: o convenție prin care ceda drepturile pe lucrări fără a fi specificat ce primește în schimb și un contract de vânzare-cumpărare prin care Popescu cumpăra cu 2.000 de euro „lucrările descrise în Anexă” – Toma spune că ar fi vorba de 100 sau 200. „Era vizibilă intenția galeristului de a-l exploata, Ion avea condiții de iobag.” (Toma spune că ulterior a văzut și un al treilea contract, făcut împreună cu avocații, care era „decent”.)

Din galeristul inimos care l-a salvat pe Bârlădeanu de la ghenă, Popescu a devenit peste noapte hoț de colaje. A răspuns acuzațiilor pe blogul personal, denunțând „amplora mizeriei umane” din spatele campaniei Kamikaze. N-a oferit date concrete privind numărul sau prețul colajelor, dar a scris că n-a vândut nicio lucrare cu 2.000 de euro. „Vânzarea obiectelor de artă nu este ca vânzarea de pâine”, a scris el – nu există cerere înaintea ofertei și cota artistului crește treptat, prin efortul galeristului.

Toma și-a făcut mea culpa față de Popescu pentru că nu l-a intervievat și a scris că Bârlădeanu a depus o plângere penală împotriva galeristului, care-i „arestase” colajele la galerie. Pe-atunci Bârlădeanu încerca să-și recupereze colajele vechi de la galerist – fusese și invitat la o expoziție în Belgia, unde a participat până la urmă cu lucrări noi. Popescu spune că n-a primit citație, că Bârlădeanu nu i-a cerut colajele și că au comunicat doar prin avocați.

Campania revistei s-a oprit brusc, după ce Bârlădeanu s-a întors la Popescu.

La 36 de ani, Popescu are o figură adolescentină, e tuns scurt și aduce cu Nanau. Când e neras, arată mai în vârstă. A deschis galeria H'art în 2002 și i-a reprezentat, printre alții, pe Dumitru Gorzo, Mircea Suci și Șerban Savu.

Spune că galeria este una „de propulsare”, din care artiștii pleacă spre mai bine când cota lor crește prea mult pentru piața românească.

Despre contractele inițiale cu Bârlădeanu, galeristul spune că n-a vrut niciodată să-l înșele – le-a făcut în fugă, presat de expoziția din Paris. Cu avocații a semnat apoi două contracte, unul de reprezentare până în 2012, prin care îi reveneau 40 la sută din banii pe lucrările vândute și unul prin care cumpăra 7 la sută din colaje la prețul de 100.000 de euro. Despre acesta din urmă spune că e clar în defavoarea sa și că a fost păcălit să-l semneze. Îi pare rău că n-a făcut contract cu Bârlădeanu de la început, crezând că poate lucra foarte bine și cu un *gentlemen's agreement*.

Cosmin Năsui, autor la publicația online de artă modernism.ro, a urmărit conflictul dintre Popescu și Bârlădeanu și a scris câteva articole despre subiect – printre altele, unul în care spune că galeria Anne de Villepoix ar fi oprit plățile către H'art în urma scandalului. Spune că interesul pentru poveste i l-au trezit alți artiști nemulțumiți din portofoliul lui Popescu și că voia să afle cum e valorificată arta lui Bârlădeanu: „Pentru fondul românesc de artă contemporană mi se pare o operă importantă, care va trece vremurile astea scandaloase și mă interesează ca ea să poată fi urmărită ca evoluție”. Dacă vânzările nu pot fi măsurate, spune Năsui, e ca și cum s-ar pierde un bun național.

Năsui urmărește de ceva timp piața artei și spune că după '89 tranzacțiile au fost „destul de la negru”. Scandalul din jurul lui Bârlădeanu a schimbat atitudinea artiștilor, cer contracte și sunt mai atenți ce semnează. „Nu mă interesează să slăbesc reputația unui galerist sau să stric reputația unui film ci [să folosesc situația] ca precedent. Înainte era cumva că după ce se vinde lucrarea vedem, stabilim. Acum nu se mai face așa”.

Popescu a ridicat indiscutabil valoarea colajelor. Până să-l cunoască Bârlădeanu, acestea nu valorau nimic. Cu un an înainte să fie descoperit nea Ion, scenaristul Alex Baciu a cumpărat vreo 10 colaje de-ale lui Bârlădeanu dintr-un anticariat – nu știa cine e autorul și nu-și mai amintește dacă au costat câte un leu sau le-a primit chiar gratuit. (Ulterior, Bârlădeanu le-a și semnat, iar Popescu n-ar fi cerut nimic în schimb.)

Nu sunt nebun și paranoic să cred că Nanau este în spatele întregii chestiuni și că are motive rău intenționate. N-am crezut lucrul ăsta până în ultimul moment. Acum sunt sigur. Cum apar mai mult de doi oameni, începe Miorița. – Dan Popescu

Ce s-a întâmplat cu prețul colajelor știu doar cumpărătorii și Popescu. În 2008 în preajma vernisajului, galeristul spunea că un colaj ar fi 700 de euro. Acum spune că n-au cum să fi ajuns la 2.000 de euro și insistă că, oricât le-ar fi crescut valoarea, e meritul muncii lui de promovare. Un colecționar – care nu vrea să spună cât a dat pe ele. Fiind prieten cu toți trei, spune că a asistat la „ceartă” și a fost „destul de urât”. Popescu pe de altă parte susține că acest colecționar deține 15-20 de colaje, care ar reprezenta 70 la sută din lucrările vândute ale lui Bârlădeanu.

Când trage linie, galeristul spune că până acum nu și-a recuperat investițiile în arta lui nea Ion, pe care le estimează la zeci de mii de euro – doar participarea la expoziția din Basel l-ar fi costat 20.000 de euro. La ele s-ar adăuga banii „de buzunar” pentru Bârlădeanu, cheltuielile cu medicii, cu locuința.

Dacă s-a îmbogățit din colaje, situația lui actuală n-o arată. Din toamnă, din motive financiare, a mutat galeria din spațiul închiriat pe strada Mihai Eminescu într-un apartament al familiei – în același bloc în care, la subsol, stă Bârlădeanu. (Deși casa de licitații Artmark estimează că în ultimii ani piața românească de artă a evoluat simțitor, vânzările prin galerii fiind o treime din totalul estimat la peste 8 milioane de euro în 2010, Popescu spune că, în cei opt ani de curatoriat, singurul an în care a fost pe profit a fost cel de dinainte de criză.)

„Am făcut toate investițiile astea în Bârlădeanu, pe care niciun alt galerist din lume probabil nu le-ar fi făcut”, spune el. „E un gest foarte riscant, pe care l-am făcut cumva din nevinovăție. L-am promovat dintr-un fel de capriciu, orgoliu, vanitate. Și într-un fel plătesc pentru asta. Vanitatea de a prezenta un fenomen, un exemplu zero al artei care te face să te întrebi în ce măsură arta se poate face la firul ierbii, dincolo de școală, doar din trăire și interes pentru un anumit meșteșug. Asta era interesant pentru mine, nu gloria – *homelessul* care a ajuns s-o pupe pe Angelina Jolie. Chestiile astea sunt bulevardiere.”

Pentru înstrăinarea lui Bârlădeanu îl acuză pe Nanau, care ar fi dorit să-i reprezinte el „interesele”. E sigur și că regizorul a încercat să vândă din noile colaje ale lui Bârlădeanu. „Nu sunt nebun și paranoic să cred că Nanau este în spatele întregii chestiuni și că are motive rău intenționate. N-am crezut lucrul ăsta până în ultimul moment. Acum sunt sigur. Cum apar mai mult de doi oameni, începe Miorița.”

În cele din urmă crede că a făcut bine că a așteptat să se întoarcă Bârlădeanu la el. Era convins că așa se va întâmpla dacă Nanau ajunge în aceeași situație ca el – să investească în Bârlădeanu fără să câștige nimic.

Nanau spune că nu s-a îmbogățit defel de pe urma lui Bârlădeanu, deși filmul lui a luat un Emmy: „N-am câștigat niciun ban de pe urma filmului după ce a fost lansat, eu am avut un salariu de regizor”. Acuzațiile cum că ar fi încercat să-l reprezinte pe Bârlădeanu i se par „bolnave din partea celui care gândește așa ceva”.

arta dintre cei trei, bulevardieră și tabloidizată cum a fost, n-a făcut decât să scoată la suprafață așa cu care erau cusute relațiile dintre ei, în care nu se știa cine ajută, salvează sau folosește pe cine.

Popescu, ca un salvator, l-a scos pe Bârlădeanu de la ghenă, i-a schimbat mediul și stilul de viață, depășindu-și rolul de galerist. (Protector, nu i-a luat mai apoi bicicleta lui nea Ion, deși acesta își dorea foarte tare, temându-se că se va accidenta).

Când Nanau a făcut următorul pas, dorind să-l învețe să trăiască „normal”, a intervenit ca un cuceritor care vrea să domesticească. Nea Ion a jucat o vreme după cum i s-a zis, însă în timp s-a săturat de discuțiile despre angajarea unei femei de serviciu sau despre haina pe care ar fi trebuit s-o arunce la gunoi pentru că mirosea urât. „El îmi dădea lecții de conduită, tată!”, mi-a spus Bârlădeanu. „«Nea Ioane, dacă vrei, te ducem la dezalcoolizare.» Băi, da' chiar așa am ajuns? El voia să-mi facă un fel de ordine și treptat m-am sictirit. Mi-am dat seama că nu pot să trăiesc cu dobitocul ăsta.”

Popescu nu crede că Bârlădeanu își va schimba vreodată stilul de viață: „El, oriunde ar sta, vizitează gunoaietele. Lucrările alea de-acolo vin, de aia sunt și puternice. Colajele nu sunt făcute de un om care a trăit în puf. Și la Basel intra în gunoaiete. El, orice loc va avea, îl va îngrămădi, va aduce obiecte. Și are probleme cu igiena. Asta este. Încearcă acum să și le repare, dar asta e.”

Varianta lui Bârlădeanu e că toată lumea îl folosește, inclusiv avocații care l-au reprezentat, despre care spune că „aveau interes să captureze câteva lucrări”. (Contractul cu ei a fost reziliat unilateral de cabinetul de avocatură, în toamnă.) Deși s-a întors la Popescu și nu vrea să-l supere, Bârlădeanu cârtește și la adresa lui: „Eu știu că sunt păcălit. N-am încotro”. De aceea nici nu regretă fuga de anul trecut, ba chiar e mândru. Când își amintește momentul, zâmbește larg, ceea ce nu face prea des astăzi. „E bine că s-a întâmplat așa. Că înainte chiar mă credeam de prost.”

Bârlădeanu n-a mai avut o expoziție individuală de la vernisajul din 2008. Face zeci, chiar sute de colaje. Popescu spune că de când s-a întors la el a făcut cam 200 și că în total a ajuns să-și dubleze opera inițială. Nea Ion nu mai e așa de sigur totuși că lucrările se dau ca pâinea caldă, pentru că pe unele pe care le credea vândute le-a văzut la locul lor. „Toți artiștii sunt săraci în general”, spune el. „Mie îmi trebuie un om bogat ca să fac opere.”

Relația dintre el și Popescu s-a răcit, ca într-o căsătorie în care unul din parteneri se întoarce acasă după o aventură și e nevoit să doarmă pe canapea. Vorbesc mai rar

și, în general, mențin discuțiile la nivel profesional. Bârlădeanu a revenit însă la decizia de după vernisaj de a-i lăsa lui Popescu colajele după moarte.

Războiul pe care-l duce acum e cu regizorul, la care spune că i-au rămas câteva colaje, poze și texte. „Am niște foiletoane scrise de mine și le-am lăsat pe mâna lui. Las' c-o să aibă el belele cu mine și cu Popescu. Cu Popescu mai mult. Ajungem noi la confruntări, treptat așa.”

Deși Popescu spune despre texte că le-a dat cu mâna lui documentaristului, Nanau zice că le-a scanat și le-a dat înapoi. „Probabil că nea Ion le-a rătăcit pe undeva”, spune și partenera lui Nanau. Amândoi consideră că au conturile încheiate cu Bârlădeanu și spun că singurele colaje pe care le dețin sunt două primite cadou de la nea Ion.

Popescu i-a scris la sfârșit de februarie regizorului în numele galeriei, cerându-i înapoi foiletoanele și colajele, dar și acces la conturile de Facebook ale lui Bârlădeanu. Nanau spune că nu are de-a face cu ele. Pentru Popescu, etapa următoare ar fi o acțiune în justiție.

Deocamdată Bârlădeanu e liniștit, mulțumit cu traiul în cele două încăperi ale galeristului și spune că nu va mai pleca: „Am încercat multe chestii. Marea cu degetul. A treia oară nu se mai întâmplă. Nu mă mai duc nicăieri de aici.”

În timp ce fumează în camera mică, fără să deschidă geamul, îmi arată colajele noi: Robert Turcescu în costum de Superman, Ion Iliescu în cătușe, Traian Băsescu bebeluș în pielea goală alături de Elena Udrea, o femeie goală printre valuri, ferindu-se de avioane, șalupe și un urs polar, Gigi Becali în cătușe și multă Angelina: Angelina în *Tomb Raider*, Angelina în cămașă de noapte și cu pistolul în mână, alături de Brad Pitt, Angelina diafană printre statui antice și cruci.

Mai are încă o idee legată de Angelina. I-ar plăcea să-i trimită, ei și lui Brad Pitt, niște colaje. „Dacă ar ajunge vreo 20 de lucrări făcute șaș, cartonate la meserie, ăia pot să-mi dea o casă adevărată. Să-mi cumpere o casă. Poa' să-mi ia și la Paris. Da' acum-a s prea bătrân.”